

De hete adem van de burger

In het landelijke platform ILC Zorg voor Later zetten talloze kopstukken uit de politiek, gezondheidszorg, wetenschap en het bedrijfsleven zich in voor actief en gezond ouder worden. De verschraling in de ouderenzorg zien ze dan ook met lede ogen aan. Het moet en kan beter, aldus dit burgerinitiatief, maar de burgers hebben daar zelf ook een verantwoordelijkheid in. Ze volgen dan ook met nieuwsgierigheid de Regionale Kruisvereniging West-Brabant die opkomt voor de burger die zorg nodig heeft en voor solidariteit voor een zorgzame samenleving.

Efficiëntie, beheersing van kosten, marktwerking, zelfredzaamheid. De zorg is de laatste jaren overspoeld door dit soort termen waarin de zakelijke benadering de boventoon voert. Woorden ook die werden vertaald in nieuwe wetgeving zoals de zorgverzekeringswet en de wmo. Het moet allemaal leiden tot een beter en efficiënter werkende zorg die geen cent méér mag kosten. Maar burgers mopperen. Ze klagen bij de Regionale Kruisvereniging West-Brabant over de schrale gevolgen van de wmo, over te veel verschillende handen aan hun bed, over het gebrek aan afstemming in de zorg, over de mindere kwaliteit. De kruisvereniging startte vervolgens op verzoek van haar Algemene Ledenvergadering een onderzoek naar de gevolgen van die wmo in West-Brabant (zie bericht onderaan deze pagina). In april worden de uitkomsten verwacht.

Het verbaast Martin Boekholdt allemaal niet. De bijzonder hoogleraar Organisatie en beleid van zorg en directeur van Vereniging het Zonnehuis (verpleeg- en verzorgingshuizen) constateerde de afgelopen jaren zelf ook die verschraling in de ouderenzorg. Hij reageerde opstandig. 'Dat moet en kan beter.' Maar hij vindt dat burgers daar zelf ook een verantwoordelijkheid in hebben. Daarom nam hij in 2005 samen met Bert Breij het initiatief tot de onafhankelijke burgerbeweging Zorg voor Later, een landelijk platform dat streeft naar een andere kijk op vergrijzing.

internationaal

Die beweging wil de grote (toekomstige) groep 55 tot 75-jarigen, bewustmaken en winnen voor actief en gezond ouder worden. Zorg nu voor later, is de gedachte. Juist in een samenleving waarin meer mensen oud zijn, is een goede fysieke én sociale omgeving van groot belang. Het zorgt voor langere zelfstandigheid van mensen en stelt kwetsbaarheid en afhankelijkheid uit. Het platform wil door discussie en het uitwisselen van ervaringen partijen stimuleren om vernieuwend te denken en hun aanbod af te stemmen op de wensen en behoeften van deze grote groep kritische consumenten. Zorg voor Later veranderde einde 2005 in ILC Zorg voor Later, door een fusie met ILC Nederland, de Hollandse tak van het internationale

netwerk International Longevity Centres (ILC) dat een vergelijkbare missie heeft. Het netwerk heeft vertakkingen in onder andere de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Japan. Talloze kopstukken uit de Nederlandse politiek, wetenschap, gezondheidszorg en bedrijfsleven hebben zich inmiddels bij ILC Zorg voor Later aangesloten.

schrale zorg

'Wij willen iedereen aanzetten om tijdig zijn of haar leven zo in te richten dat je gezond en actief ouder wordt,' zegt Jacques Schraven, oud-topman van de werkgeversorganisatie VNO-NCW, en voorzitter van het Algemeen Bestuur van ILC Zorg voor Later. 'Daarom is een meer door de wensen van de zorgvrager gestuurde zorg belangrijk. Die vraaggestuurde zorg geeft mensen de mogelijkheid om bewuste keuzes te maken.' 'Maar,' kritiseert hij, 'de vraag is of ze in de praktijk kunnen kiezen.'

Boekholdt legt de vinger op de zere plek. 'In het zorgsysteem dat we nu kennen spelen drie partijen een rol: de overheid, de markt met haar toverwoord 'marktwerking', en de burger. Hoe graag de politiek het ook roept en wil: die burger speelt nauwelijks een rol. De zorg wordt nog altijd bepaald door het aanbod en niet door de vraag.'

Het leidt vooral voor ouderen tot schrale zorg. Die vraaggerichte zorg waar iedereen het alsmaar over heeft is er gewoon nog niet, constateert hij spijtig. Hij is dan ook niet verrast dat mensen bij de kruisvereniging aan de bel trekken, vooral oudere leden. 'Omdat zeker in langdurige zorg de behoeften van mensen het vertrekpunt moet zijn. Die zorg is medebepalend voor de kwaliteit van leven,' aldus Boekholdt.

collectief

En daarom omhelst ILC Zorg voor Later de wijze waarop de Regionale Kruisvereniging West-Brabant nu actief op de bres staat voor de burger die zorg nodig heeft. Bijvoorbeeld door onderzoek te doen naar de wmo omdat de leden dat vragen. 'Het is een onafhankelijke beweging die de burger die zorg nodig heeft een stem geeft, zijn behoeften en wensen zichtbaar maakt. Dat kun je als collectief beter dan in je eentje vanaf de bank thuis,' zegt Schraven.

Laten de zorgaanbieders hier dan hun taak liggen? Boekholdt: 'Die willen wel, maar zitten gevangen in het systeem van marktwerking. Ze moeten hun broek zien op te houden. Er wél voor zorgen dat ze die aanbesteding voor de wmo binnenhalen, tegen een marktscherpe prijs. En dan moeten ze ook nog naarstig op zoek naar wat hun klanten willen, ga er maar aan staan. Er is veel druk en onzekerheid. Niemand weet eigenlijk hoe het moet. Ook de overheid niet. Maar die heeft de wmo wel over de schutting van gemeenten gegooid.'

zeggingsmacht

'Het evenwicht in de zorg is zoek,' zegt mede-oprichter van ILC Zorg voor Later Bert Breij die in het dagelijkse leven directeur is van een communicatiebureau. 'Daarom is het goed dat er tegenmacht gemobiliseerd worden, zoals de kruisvereniging dat doet. Met 40.000 leden, met gezinsgenoten goed voor ruim honderdduizend mensen, heeft de kruisvereniging natuurlijk politieke zeggingsmacht. Gemeenten zouden onverstandig zijn als ze de uitkomsten van het wmo-onderzoek naast zich neer zouden leggen. Het is de hete adem van hun burgers.'

Breij was aangenaam verrast toen hij kennismakte met de kruisvereniging. 'Het is een beweging die overeind is gebleven. Die zichzelf heeft gerevitaliseerd en haar eigen kracht en basis trouw is gebleven. Solidair voor een zorgzame samenleving, niet alleen voor haar leden, maar voor heel de gemeenschap.' Daar streeft ILC Zorg voor Later op haar manier natuurlijk ook naar, zegt hij. Daarom hebben de twee burgerinitiatieven elkaar ook gevonden, en ze kunnen elkaar versterken en krachten bundelen. Breij: 'Want wij zijn natuurlijk ook nieuwsgierig naar dat wmo-onderzoek. En kunnen het onder de aandacht brengen van het landelijke politieke netwerk waar wij middenin zitten.'